

Meer actie gevraagd tegen onkruidbestrijdingsmiddelen

In een brief aan de voorzitters van de zeven Regionaal Bestuurlijke Overlegorganen voor waterbeheer (RBO) van Rijn-Midden, Rijn-Noord, Rijn-Oost, Rijn-West, Nedereems, Maas en het Scheldestroomgebied uitte de heren Verwolf (namens de Unie van Waterschappen), Van Steensel (VNG), Binnekamp (IPO) en Verheijden (Vewin) namens de Stuurgroep Implementatie Duurzaam Terreinbeheer (SIDT) hun bezorgdheid over de overschrijdingen van de drinkwaternorm door verschillende onkruidbestrijdingsmiddelen. Met name de gehalten aan glyfosaat, het middel dat de laatste jaren het meest wordt toegepast, nemen in de Rijn en vooral de Maas verontrustend toe.

Onkruidbeheer van verharde terreinen in Nederland moet en kan duurzamer. Het Landelijk Bestuurlijk Overleg Water (LBOW) heeft hiertoe in november 2006 een besluit genomen, wat neerkwam op het treffen van preventieve maatregelen, het kiezen voor een duurzame onkruidbestrijdingsmethode, een verplichting tot certificering en een verbod op chemische onkruidbestrijding in bijzondere gebieden, zoals drinkwaterbeschermingsgebieden. De SIDT is belast met de implementatie van dat LBOW-besluit.

De laatste jaren leidt het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen meer en meer tot kwaliteitsproblemen in het oppervlaktewater. De inzet van deze middelen leidt veelal tot directe afspoeling naar het oppervlaktewater, waarin de middelen niet of nauwelijks worden afgebroken. Hierdoor wordt voor verschillende onkruidmiddelen de drinkwaternorm regelmatig overschreden. Een enkele keer wordt ook de ecologische norm overschreden. Met name de gehalten aan glyfosaat, het onkruidbestrijdingsmiddel dat de laatste jaren het meest wordt toegepast, nemen in de Rijn en in het bijzonder de Maas verontrustend toe. Het gebruik van dit middel op verhardingen levert, vanwege de directe afspoeling naar het open water, de grootste bijdrage aan de verontreiniging van het oppervlaktewater. Omdat dit water de bron vormt voor de drinkwatervoorziening van ruim zes miljoen consumenten in Nederland, leiden de verontreinigingen tot grote problemen voor drinkwaterbedrijven.

Eén van de sturende invloeden, en wellicht ook de belangrijkste vanwege het grensoverschrijdende karakter, is de Kaderrichtlijn Water. Het is in de context hiervan dat de SIDT de voorzitters van de RBO's een brief schrijft. In het kader van de uitwerking van de KRW moeten de komende maanden de stroomgebiedbeheersplannen met de onderliggende maatregelenprogramma's worden vastgesteld. De KRW stuurt onder andere ook op de drinkwaterfunctie van de rivieren, maar vooral ook doordat de (oude) EU-richtlijn voor drinkwater geproduceerd uit oppervlaktewater per 1 januari jl. is opgegaan in de KRW.

Vanuit de drinkwatersector is onderzoek opgedragen aan Kiwa Water Research om de bedreigende stoffen voor drinkwater uit de Rijn en uit de Maas te beschrijven. Uit

dit onderzoek blijkt dat (voor de Maas) een 16-tal stoffen als bedreigend voor de drinkwatervoorziening kan worden beschouwd. Daarnaast is een lijst van stoffen opgesteld die een potentiële bedreiging vormen. Verder wordt een aantal aanbevelingen en maatregelen voorgesteld om de functie van de rivieren - als bron voor de drinkwatervoorziening - veilig te stellen:

- een gedegen afstemming over de waterkwaliteitsmeetnetten tussen de waterkwaliteitsbeheerders (waterschappen) en de drinkwatersector;
- een regelmatige evaluatie en actualisering van de bedreigende stoffenlijst;
- het nemen van vooral preventieve maatregelen om de verontreiniging van de rivier te beperken;
- regulering door adequaat toelatingsbeleid en door de verplichting van toepassing van duurzame, gecertificeerde werkmethode bij gebruik van chemische en/of farmaceutische middelen;
- een 'drinkwatertoets' vóór de afgifte van lozingsvergunningen;
- controle uitoefenen op de handhaving.

De EU-drinkwaternorm (0,1 µg/l) voor de grondstof van de drinkwaterbereiding wordt onder andere voor glyfosaat regelmatig overschreden. Daarom voert de drinkwatersector, in nauwe samenwerking met de waterkwaliteitsbeheerders, sinds 2006 glyfosaatmeetcampagnes uit. De resultaten bevestigen de noodzaak van het invoeren van duurzame methoden bij de bestrijding van onkruid op verhardingen en

langs waterlopen. Deze methoden zijn al ontwikkeld en het duurzame effect ervan is aangetoond. Reducties tot 90 procent van het huidige gebruik kunnen worden bereikt tegen beperkte meerkosten in de bedrijfsvoering, maar met hoog milieurendement. Met andere woorden: maatregelen zijn haalbaar en betaalbaar, maar worden nog veel te weinig getroffen. Daarom verzoekt de SIDT de regionale bestuurlijke overlegorganen voor waterbeheer 'duurzaam terreinbeheer' een adequate plek in de uitwerking van de maatregelenprogramma's te geven.

De SIDT vraagt ook om ondersteuning van innovatieve projecten ter voorkoming van de belasting van het oppervlaktewater met geneesmiddelen en hormoonachtige of hormoonversturende stoffen. Hoewel de gemeten gehalten hiervan nog erg laag zijn, geldt dat de aanwezigheid van dit soort stoffen in drinkwater principieel ongewenst is, aldus de stuurgroep. Voorkomen moet worden dat mettertijd niet voldaan wordt aan de doelstellingen van de KRW.

Tenslotte merkt de stuurgroep nog op dat bovengenoemde emissies van chemische substanties uiteindelijk ook hun, zo mogelijk nóg schadelijker, effect zullen hebben op het grondwater. Het is slechts de langdurige route die deze stoffen moeten afleggen naar de grondwatervoorraden die de vervuiling nog niet manifest maakt.

Vitens beloond

Vitens Midden-Nederland heeft het Milieukeurcertificaat (niveau goud) van de Barometer Duurzaam Terreinbeheer toegekend gekregen voor de alternatieve manier van onkruid bestrijden in het midden van Nederland. Hierdoor komen minder bestrijdingsmiddelen terecht in het oppervlaktewater.

Het certificaat stelt eisen aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen, het omgaan met zwerfafval en hondenpoep, het bevorderen van terreinbeheer dat zich richt op natuurwaarden en de inkoop van duurzame materialen en materieel. Het milieucertificaat wordt toegekend door Kiwa, op basis van een certificatieschema van Stichting Milieukeur.

Drie andere drinkwaterbedrijven zijn al gecertificeerd: Brabant Water, PWN en Duinwaterbedrijf Zuid-Holland. Waterleidingmaatschappij Drenthe is aangemeld voor keuring.